

RUDAR

Glasilo slovenskih rudarjev

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrty četrtlet v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Rudarjevo življenje v številkah.

Ob najrazličnejših prilikah se je že dejalo, da je velikega pomena za rudarje, ako vodijo statistiko o domačem gospodarstvu. Doslej so imela tozadevna priporočila le malo uspeha. In vendar ni nič lažjega kakor uknjiževati svoje dohodke in izdatke. Dnevno pisarjenje zahteva samo nekaj minut. Taka statistika o domačem gospodarstvu bi šele privedla rudarje do spoznanja, kako siromašno je njih življenje, kar bi zbudilo v rudniškem proletariatu krepko voljo, da si izboljša svoj položaj in se torej organizira. Pri sleherni priliki dopovedujejo izkoriščevalna gospoda in njih trabanti rudarjem, da so njih plače velike in lahko zdelujejo z njimi. Pri slehernem mezd-nem gibanju predložijo rudniški uradniki zaupnikom rudarjev po cele pole števil, ki naj bi „dokazale“, kako ugodne so mezdne razmere rudarjev. Na to podjetniško trditev ne vedo rudarji in njih zaupniki pravega odgovora: čutijo sicer, kako borno in siromaško je njih življenje, niso pa v stanu tega ubožstva s konkretnimi dejstvi dokazati, ker nimajo pri roki nikakih dokazov. Napram čustvenim dokazom so pa rudniški gospodje že davno otopeli. Na ta način se ne da pridobiti niti vinar izboljšanja. Rudniško podjetništvo pa bi se vse drugače vedlo in bi mu bilo odvzeto dober del njegovega orožja proti opravičenim zahtevam rudarjev, ako bi postavili rudarji po posamičnih rudniških plačilnim listkom svoja izkazila o domačem gospodarstvu. Tedaj bi oholo podjetništvo kmalu moralo prenehati s svojimi lažmi, ker bi mu take vrste dokaz takoj sapo zaprl.

Razmere rudarjev na Avstrijskem so si podobne po posameznih krajih kakor krajcar krajcarju. Zato bo za naše slovenske rudarje prav tako zanimivo, kakor za severnočeške, ako v naslednjem navedem statistiko o domačem gospodarstvu rudarja na severnem Češkem, ki jo je bil napravil dotični rudar sam.

Rudar (kopač) v karbiških rovih mosteške premogokopne družbe na severnem Češkem je poslal bratskemu glasilu „Glück auf“ statistiko o svojem domačem gospodarstvu. In iz te statistike zija beda, ki vpije do neba. Medtem ko umira ubogi rudar lakote, plavajo milijonarski rudniški

posestniki v razkošnem bogastvu. Toda navedimo takoj to nadvse zanimivo statistiko! Imenovani rudar je delal od začetka leta 1911 do konca meseca junija, ne da bi bil kdaj praznoval. Nato je zbolel in je bil bolan 112 dni, dokler ni začetkom oktobra zopet začel delati. Število izvršenih šihov je 177. Dohodki so bili;

Za 177 šihov čiste plače	K 732.64
„ 122 „ bolnišćine	„ 201.60
„ stanarinski prispevek	„ 72.—
Podpora iz organizacije	„ 21.—

Skupaj K 1027.24

Od tega je treba odtrgati za bratovsko skladnico 60 kron 81 vinarjev, za razstrelilo 4 krone 24 vinarjev in za rudarsko zadrugo 41 vinarjev. Skupni odtržek je potemtakem 65 kron 46 vinarjev. Torej ostane čistega dohodka 961 kron 78 vin. In s tem dohodkom naj zdeluje peteroglava družina; kljub skrajnemu štedenju ji seveda to ni bilo možno. S precejšnjo vsoto dolgov je končalo leto 1911. Družina obstoji iz moža, žene in treh šolsko obveznih otrok v starosti 7, 9 in 11 let.

Kako je torej ta proletarska družina gospodarila in živela, o tem govore naslednji podatki:

	Izdatki	K v
Stanarina		138 80
Čevlji, perilo, stara obleka		106 47
286 kilogram kruha		216 08
31 „ masti in slanine		70 82
28 1/2 „ mesa		61 52
634 „ krompirja		65 08
53 „ sladkorja		55 12
6 1/4 „ bobove kave		24 16
14 1/2 „ malčne kave		14 50
43 „ riža		27 12
24 „ leče		7 71
16 1/2 „ graha		10 16
4 „ slabšega sirov. masla		14 48
23 „ soli		3 75
20 „ kaše		11 18
358 litrov mleka		85 13
33 1/2 „ piva		10 50
19 „ petroleja		6 64
208 kosov jajec		15 72
zemlje (samo ob nedeljah)		10 40
sočivje		11 68
cikorija		4 26
Odnos		971.28

Prenos	917.28
soda in milo	20 89
šolske potrebščine	12 66
organizacijski prispevek in izobraž. nameni	25 52
za orodje v jami	10 70
tobak, smodke in vžigalice	10 40
različno	15 84

Vseh izdatkov K 1067.29

Kakor smo videli zgoraj, je imela naša družina dohodkov 961 kron 78 vinarjev, izdatkov pa ima 1067 kron 29 vinarjev. Torej ima primanjkljaja 105 kron 51 vinarjev in to ob vsem štedenju, še več ob stradanju. Bolj se pač ni moglo varčevati in stiskati! Saj si niso člani te družine nabavljali niti nove obleke, ampak so si priskrbeli staro, že obnošeno. Ta proletarska družina ni niti dovolj kruha zavžila; kaj čuda, da bolezen tako kruto razsaja po proletarskih domovih. In koliko je proletarcev, ki ne le, da tako stradajo in trpe pomanjkanje kakor ta družina, ampak ki se jim godi še hujše. Pa bodo še prišli pridigarji, ki bodo govorili, da je delavstvo razvajeno, da zahteva preveč, da mu ni nič hudega. Mi pa bomo tem deloma duševno zaostalim pridigarjem kapitalistično meščanske družbe odgovorili: Boj taki uredbi človeške družbe, kakor je današnja meščanska, organiziran boj na vsej črti, dokler je ne strmoglavimo in ne nadomestimo s socialistično!

Strokovne organizacije v Nemčiji leta 1911.

„Korrespondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands“ objavlja v svoji zadnji številki pregled nemških strokovnih organizacij v letu 1911. Vseukupno število članov pripadajočih zvez je znašalo koncem leta 1910. 2,128.021; že po preteku četrt leta je poskočilo to število na 2,378.034, kar pomeni prirastek 14.65 odstotkov. Koncem leta 1911. pa je znašalo število članov 51 zvez vsega skupaj nad 2,440.000. V poslednjih dveh letih so narasle nemške strokovne organizacije za 500.000 članov. Že sledeče mesece v letu 1912. bo znašalo število organiziranih delavcev 2 1/2 miliona, a koncem leta se nadejajo doseči že 3 milione.

LISTEK.

LEV. N. TOLSTOJ:

Vojakova družina.

Bili smo revni in smo stanovali koncem vasi: mati, sestra, babica in jaz. Babica je nosila staro krilo in bel pas, na glavi je imela cunjasto ruto in vrečo na hrbtu. Imela me je rajši kakor mati. Moj oče je bil vojak. Ljudje so dejali, da je bil pil in vsled tega je moral biti vojak. Spominjam se še, kako je prišel na dopust.

Naša hiša je bila majhna, v sredi so bile za oporo gnojne vile; po njih sem bil nekoč splezal do vrha, padel in si razbil glavo ob klopi. Tisto mesto se še vidi na čelu.

V koči je bilo dvoje malih oken, eno s cunjami zamašeno. Naše dvorišče je bilo majhno in odrpoto. V sredi je bilo korito. V hlevu smo imeli samo starega konja s krivimi nogami — krave nismo imeli — in dvoje ovac ter jagnje. Jagnje je spalo pri meni. Jedli smo kruh in pili vodo. Delati ni mogel nihče; mati je vedno tožila o svojem trebuhu in babica o svoji glavi. Sestra

pa je delala le zase; kupovala si je nakitje in in se hotela omožiti.

Mati je bolehalo vedno bolj in potem je rodila malega. Materi so postlali na trati; babica je izposodila od sosedu denar in poslala strica Nefeda po popa. Sestra je povabila na krst.

Tedaj so prišli ljudje in prinesli s sabo cele tri hlebe. Teta je pokrila mizo. Potem je privlekla klopi in brento vode. Vsi so sedli na svoje mesto. Ko je pričel pop, sta pristopila boter in botra in zadaj je stala teta Akulina z malim. Najprej so molili vsi, potem so prinesli malo dete, pop ga je prijel in potopil v vodo. Tedaj mi je bilo nenadoma tesno in sem kriknil: „Ne delajte hudo malemu!“ Babica se je razhudila in dejala: „Molči, sicer ti priložim eno!“

Pop ga je trikrat potopil in izročil teti Akulini. Potem ga je zavil v tkanino in nesel materi na trato.

Potem so vsi sedli za mizo. Babica je napolnila tri skledje s kašo, jo polila s postnim oljem in dala gostom, da jo jedo. Ko so se vsi nasitili, so se dvignili, se zahvalili babici in odšli. — Šel sem k materi in vprašal:

„Mamica, kako mu je?“ Mati je dejala: „Prav tako, kakor tebi!“

Malček je bil čisto tenak; roke in noge popolnoma majhne in vedno je jokal. Ako si se ponoči predramil, je jokal in mati ga je z uspravno pesmijo zazibala v spanec. Kašljala je, a je vedno pela.

Nekoč se ponoči zbudim in slišim, kako mati plaka.

Babica je vstala in rekla: „Gospod Jezus, kaj ti je?“

Mati je dejala: „Mali je mrtev.“

Babica je prižgala luč omila je malčka, ga oblekla v čisto srajčko, opasala s pasom in položila pod sveto podobo.

Ko se je zdanilo, je babica šla in se vrnila s stricom Nefedom. Stric je vzel dvoje starih desk in napravil krsto, čisto majhno krsto in položil vanjo malega.

Mati je sedla h krsti in zdihovala ter ihtela potihoma. Potem je vzel stric krsto in jo odnesel k pogrebu . . .

To je bilo veselje, ko se je možila sestra. Prišli so mužiki in prinesli s sabo hlebec kruha

Prirastek se je med zvezami tako-le razdelil: stavbinski delavci 63.650, kovinarji 63.520, transportni delavci 45.283, tovarniški delavci 22.069, lesni delavci 18.117, tekstilna industrija 11.659. V teh 6 zvezah je zastopanih 61 odstotkov vseukupnega organiziranega delavstva. Nadalje se pripravlja spojitev zvez stavbinskih delavcev in transportnih delavcev v eno zvezo, kar bo zopet neprecenljive koristi za razvoj industrijalnih zvez.

Tako delajo nemški delavci za napredek svojih organizacij. Naj bi slovenski delavci o tem malo razmišljali ter se z vso silo oprijeli tudi dela za svoje organizacije.

Zahtevajo, toda plačati nočejo.

„Zahtevajo od države stvari, ki stanejo mnogo milijonov, davkov pa nočejo dovoliti in plačati! To je kaj priljubljena pesem brezsmiselnih ljudi proti socialni demokraciji. Laž pa ima kratke noge in argumenti naših nasprotnikov se ne vzdržujejo dolgo. Kdo res zahteva, pa noče plačati, se je pokazalo pred kratkim v prav jasni luči.

Ko se je meseca oktobra sešla zbornica, je vlada predložila nekatere zakonske načrte, potom katerih naj bi se zvišali nekateri davki. Osebna dohodarina posedujočih, ki imajo nad desetisoč kron dohodkov, naj bi se zvišala, velikim delniškim družbam naj bi se predpisal višji dohodninski davek, upravnim svetnikom delniških družb naj bi se obdačili njih deleži na dobičku, razkošni avtomobili, šampanjec, dirkalne stave, vse to naj bi se obdačilo. Iz dohodkov teh davkov naj bi se zvišali dohodki državnih nastavljenec in delavcev. Te davčne predloge leže že nad dva meseca v zbornici, toda finančni odsek se še ni pričel o njih posvetovati. Kaj ga pa pravzaprav ovira? Ali so zopet hudobni socialni demokratje zabranili državi da bi prišla enkrat iz sovražnega gospodarstva z deficitom? O ne, socialni demokratje so celo objavili izjavo, v kateri naznanjajo, da ne bodo pri razpravi o teh vladnih predlogah delali nikakih težkoč, temveč, da bodo v svrhu izboljšanja teh načrtov sodelovali in jih pospeševali, da bodo čimprej rešeni. Ker smatramo potrebno zvišanje dohodkov državnim nastavljenecem in delavcem, smatramo tudi pravično, da prispevajo posedujoči razredi za te nujno potrebne stroške. Bili smo torej pripravljeni, da sodelujemo in da se najde pokritje za nujno potrebno regulacijo plač. Vkljub temu pa se finančni odsek še ne peča s temi davčnimi predlogami. Zakaj?

Te davčne predloge nalagajo večji del novih bremen na rame posedujočih. Ne morda da bi država nekoliko bolj trdo prišla kapitaliste. Nikakor ne! Če gre za višje davčne nastavke, zna tudi gospod finančni minister biti jako obziren. Posedujočim pa je tudi to, kar zahteva, še preveč. In če mora mož, ki ima desetisoč kron letnih dohodkov plačati za sedem kron — reci in piši: sedem kron — višji davek na leto, kriči kapitalistično časopisje, da hoče finančni minister „upropastiti srednji stan“ in meščanu zapleniti, kar si je z marljivostjo pridobil. Ker torej

in žganje. Žganje so ponudili materi in mati je pila. Stric Nefed je odrezal kos kruha in ga podal materi. Jaz sem stal ob mizi in sem tudi hotel kos kruha. Potegnil sem mater za rokav in ji pošepetal željo v uho. Mati se je zasmejela in stric Nefed je dejal: „Kruha hoče?“ in mi odrezal velik kos. Vzel sem kruh in odšel v čumnat. V čumnati je sedela sestra. Vprašala me je: „Kaj pravijo mužiki?“ Dejal sem: „Žganje pijo.“ Tedaj se je zasmejela in rekla: „Pomisli, jaz naj vzamem Kondraško.“

Potem je bilo ženitvanje. Vsi so vstali zgodaj. Babica je kurila peč, mati je gnetla testo in teta Akulina je umivala meso.

Sestra je obula nove čevlje in oblekla rdeč sarafan, zavezala si je lepo ruto in ni delala. Ko se je soba ogrela, se je tudi mati lepo napravila; potem je prišlo mnogo ljudi — vsa kočja je bila polna.

Potem se je pripeljalo med zvenketanjem kraguljčkov troje kmečkih vozov. V zadnjem vozu je sedel ženin Kondraška v novem kaftanu in visoki gosposki kapi. Stopil je iz voza in šel v kočjo. Sestra je oblekla nov plašč in potem so jo

posedujoči nimajo volje plačevati novih davkov, torej meščanske stranke raje ne pričnejo z razpravo o teh davčnih predlogah. Gospodje od zemljiškega in drugega kapitala sicer jako mnogo zahtevajo od države, toda plačati nočejo nič.

Vlada je kasneje vložila še dve drugi davčni predlogi. Slavni vladi se namreč sedanji čas draginje zdi jako primeren, da zviša davek na pivo in žganje. Tu pa vidimo takoj drugo sliko: meščanskim strankam se je jako mudilo, da so spravili tudi te predloge v odsek in jim kar nič ne ugaja, če socialni demokratje pravijo, naj se finančni odsek prej peča z davki na posest, ki so mu že zdavnaj predloženi, preden se razpravlja o davkih na pijačo delavca. In takoj slišimo, da je zelo nujno razpravljati o teh predlogah, ker njih dohodki imajo služiti v svrhu zvišanja uradniških plač. Gospodje so seveda pozabili, da so bili v ta namen že določeni davki na posest. Toda gospodom se ne mudi zahtevati višjih davkov od pivovarjev in žganjarskih baronov; nujnejše je naložiti nova bremena pivovarnicem. Gospodje namreč niso nasprotniki novih davkov; oni le želijo, da jih drugi plačajo!

Sodrug poslanec Diamand je predlagal, naj se v proračunski provizorij sprejme določba, da se žganjarskim baronom, naj ne plačuje ljubavnih daril v obliki premij. Država bi s tem prihranila polovico zneska, ki ga rabi za zvišanje učiteljskih plač. Meščanske stranke temu ne morejo ugovarjati, ker so v draginjskem odseku glasovale za rezolucijo, ki zahteva od vlade, da ustavi vsa ljubavna darila žganjarjem. Vkljub temu pa že raje pokopljejo take predloge, kakor pa da bi se zamerili žganjarjem. Torej žganjarjem subvencije, dninarjem pa podraženje žganja. Za plačevanje je gospoda — če zadene druge!

Meščanska gospoda je tega že vajena. V tovarnah zahteva od nas, da porabimo zanje vso našo moč in vse naše znanje. Ne privoščijo nam pa poštene plače, da bi mogli naše družine pošteno preživeti. V državi zahtevajo od nas davek na vsak grizljaj kruha, kri in življenje za moloh militarizem. Ako pa se od njih zahteva davke, pa nočejo plačati. To je značilno za celo kapitalistično družbo, za razredno državo, ki jo brani in za stranke, ki jo podpirajo. Zahtevajo, toda plačati nočejo!

Razredni boj v bližnji bodočnosti.

Da se razredni boj vsak dan bolj poostruje, o tem med nami menda ni več dvoma. Saj je to tudi naravna posledica kapitalističnega razvoja, ki mora v svoji ekspanziji premagati vse, kar se mu protivi in se v to svrhu poslužuje vseh sredstev, od katerih pričakuje željenega uspeha. Kapitalistični razred pa tudi prav dobro ve, da mu resna nevarnost preti le s strani delavskega razreda in da njegova denarna moč ne bo na vse veke mogla paralizirati naskokov združujočega se proletarijata. Ve pa tudi, da združevanje delavskih množic ne bo imelo le posledic v gospodarskih bojih, temveč, da se bo ta združena moč prej ali slej pojavila odločilno v zakonodaji, od katere je seveda odvisen tudi razvoj kapitalizma in sicer še toliko časa, dokler se naš današnji

peljali k ženinu. Ženin in nevesta sta sedla za mizo in vsi so častitali. Potem so vstali, molili in šli ven. Kondraška je dvignil sestro v voz in stopil sam v drugega. Vsi so vstopili, se pokrižali in se odpeljali. Vrnil sem se v kočjo in sedel k oknu, da počakam, dokler se ne vrnejo svatje. Mati mi je dala kos kruha; jedel sem in kmalu zaspal. Potem me je mati zbudila in dejala: „Prihajajo!“, dala mi testen valj in rekla, naj sedem za mizo. Kondraška in sestra sta vstopila in za njima mnogo ljudi, še več kakor preje. Tudi na cesti jih je stalo nekaj, gledali so skozi okno. Stric Gerasin je vodil ženina; prišel je in dejal: „Glej, da se izgubiš!“ Ustrašil sem se in hotel ven, toda babica je rekla: „Pokaži svoj testeni valj in povej, čemu je!“ In povedal sem.

„Ali ne stanuje pri vas vojakova žena Matrona?“ „Da, to je moja mati“ pravim jaz. Vojak me pogleda in de: „Ali poznaš svojega očeta?“ Jaz odgovorim: „Vojak je; nisem ga še videl.“ Vojak veli: „No, pojdi, pelji me k Matroni, pismo imam zanjo od očeta.“ Jaz prašam: „Kakovo pismo?“ „Le pojdi, boš že videl.“

In vojak hiti z mano tako naglo, da ga

družabni red ne odpravi, odnosno ne nadomesti s takim družabnim redom, katerega smatra velika večina ljudstva boljšim in po katerem z vsemi silami stremi. To je dejstvo, o katerem bi bila vsaka debata odveč, kajti utemeljeno je v neizprosni naravnih zakonih, ki se še nikoli niso ozirali na želje posameznikov ali pa posameznih razredov.

Res je sicer, da se naravni razvoj nekoliko lahko otežkočuje in se mu umetno vsiljuje povsem nasprotni smeri. Toda vsi dosedanji zgodovinski dokazi nam jasno dokazujejo, da vsi taki poskusi niso nikoli imeli trajnih uspehov, temveč da je naravno določena smer še vsikdar prodrla z elementarno silo vse, kar se ji je umetno postavljalo na nje strogo začrtani poti. Tudi to ve kapitalistični razred odnosno njegovi predstavitelji, ali vzlic temu se ne vda usodi, temveč izumlja vedno novih sredstev, ki na mu umetno podaljšajo dobo njegovega tuzemskega hiranja. Ne straši se pred nikomur in najbolj zavrženih sredstev se oprijemlje z vsemi svojimi strastmi, če pričakuje in se nadeja, da mu ta sredstva podaljšajo življenje. Najbolj opazujemo to v državah, kjer je kapitalizem že prispel na vrhunec svojega razvoja in je vse njegovo mišljenje osredotočeno le na eni točki: se ohraniti na vrhuncu. Kakor smo že gori omenili, denarna moč zato ni dovolj zanesljiva sila. Treba je torej iskati še drugih moči in kapitalistični razred upa, računajoč na svojo denarno moč, s pomočjo slednje pridobiti še drugih, ki naj ga ščitijo v njegovem roparskem gnezdu napram napadom vstajajoče nove moči. Dokler razvoj še ni bil na višku in je imel kapitalizem poleg gospodarske premoči tudi usode držav v svojih krempljih, je bila stvar zanj kaj lahka. Meščanske vlade in zakonodajni zastopi so mu bili brezpogojno podložni in so imeli absolutno dolžnost skrbeti za njegovo vsestransko varnost. Toda časi so se spremenili in vzlic temu, da do danes proletarijat še nima nikjer odločilne moči, je vendar njegova moč že tako narastla, da vsaj lahko energično vrši svojo nadzorovalno nalogo in s tem otežkočuje tiste hlapčevske posle, ki jih je meščanstvo, na svojo lastno škodo, vedno opravljalo v korist kapitalističnemu razredu. Kapitalistični razred torej čuti, da njegove koristi niso več dovolj varno čuvane, če naj jih čuvajo le države in meščanstvo in zato se pripravlja na samoobrambo. Ta pojav sicer ni nov, kajti v Ameriki, ki je priznana najbolj razvit svetovni del in poleg tega do kosti prepojen z demokratizmom, je pot samoobrambe že stara. Važno za nas pa je, da so se začela tudi že v staro Evropo importirati sredstva, ki so nam bila doslej neznan, ki so pa vsekakor uvaževanja vredna.

Tozadevno nam prihajajo z Angleške poročila, ki se pečajo s sklepom tamošnjih oderuhov in naznanjajo, da so le-ti sklenili, da si poleg vladno organizirane „policijske rezerve“, ustanove še po zgledu Amerikancev takozvano „prostovoljno policijo“. Naloga te policije bi bila, da v bodoče pri velikih stvarkah posreduje in jih s silo uniči. To dokazuje, da so se na Angleškem socialna nasprotstva že silno poostrila. Ta „prostovoljna policija“, si je dala ime „narodnih kon-

komaj dohajam.

Zdaj smo pri naši hiši; vojak se pokriža, vstopi in pravi: „Bog vas pozdravi!“ Potem odloži, se ogleda po koči in veli: „Ali je to vsa družina?“ Mati ne reče ničesar, neprenehoma opazuje vojaka; ta pravi: „Kje pa je mati?“

In joka.
Tedaj steče mati k očetu in ga poljubi.
Jaz splezam na njegova kolena in vse preiščem.

Nič več ni jokala, ampak smejal se je.
Potem so prišli ljudje, on je pozdravil vse in pripovedoval, da je dobil stalen dopust.

Stric Gerasin je položil denar v kozarec, vlil čezenj žganje in ga dal meni. Vzel sem kozarec in ga dal materi. Potem smo šli ven; drugi so obsedeli.

„Potem smo pili žganje, jedli žolco in meso ter plesali in peli. Stric Gerasin je pil nekoliko žganja in dejal: „Kako grenko je žganje.“ Potem je prišla sestra svojega ženina za ušesa in ga poljubila. Dolgo smo peli in plesali, potem so se odpravili vsi in Kondraška je vzel sestro s seboj na svoj dom.

stablerjev" in izjavlja, da ima namen podpirati regularno policijo v časih industrijalnih nemirov. Sestoji iz službujočih in častnih članov in imajo službujoči člani dolžnost v delavskih bojih direktno posredovati. Častni člani pa imajo dolžnost skrbeti za potrebna sredstva in pokrivati izdatke za službujoče člane.

Stroški bodo baje znašali 42 šilingov (1 šiling — K 120) za moža. Osebe, ki bodo oskrbovale celo stotnijo 120 mož, (vštevši kapitana, 2 poročnika in deset seržantov) dobe poseben naslov in se bodo imenovali „specijelni varnostni gospodje“. Izdatki za opremo ene stotnije bodo znašali 250 funtov (1 funt — 24 kron). Poleg naloge „vzdrževati mir“ v časih gospodarskih bojev, se bo pa lahko take člane, ki v to privolijo, uporabljalo tudi kot stavkokaze in to posebno v železniški in transportni službi ter pri izdelovanju plina, elektrike in vodnih naprav.

Tako organizirana zasebna policija bo imela torej, kakor razvidimo iz načrta, jako obsežen delokrog in da jo bode meščanska vlada v vsakem oziru podpirala, o tem pač ni dvoma. Saj nam je vendar znana posebna ljubezen, katere so stavkokazi že danes deležni. Vprašanje le nastane: Iz katerih krogov pa se bo ta banda rekrutirala? Popolnoma gotovo je, da vsaj „službujoči člani“ ne bodo kapitalisti in njih sinovi. Ravno tako gotovo je pa tudi, da se bo taka organizacija izpopolnjevala iz vrst še nevednega delavstva, katero se že danes teoretično pripravljajo v raznih „žoltih“ organizacijah za svoj bodoči „poklic“. Iz današnjih prometnih, jugoslovanskih, Südbahnerskih, jugoslovanskih strokovnih in kaj vem še kakšnih zvez, bodo nastali pripravljani kurzi „Pinkertonov“ in ti bodo tvorili telesno stražo ogroženega kapitalizma. Torej tudi na tem polju se nam potrjujejo naše trditve, da so nameni in cilji žoltih organizacij nečedni in skupnemu delavskemu razredu skrajno škodljivi. Nevarnost je blizu in anončni oddelki meščanskega časopisja na Angleškem že vabijo v prikritih inseratih „večje število delavcev za nekaj dni v ta ali oni industrijalni kraj“, kjer jih bodo z odprtimi rokami vsprejele izdajalske organizacije kapitalističnih apačev. Kar je na Angleškem že dejstvo, to tudi nam ne izostane in zato je naša najsvetejša naloga, da naše organizacije izpopolnimo in jih zavarujemo proti upadom tudi s te strani.

—p—č.

Proletariat in mednarodnost.

„Proletarci vseh dežel, združite se!“ Ta klic je bil najmočnejše načelo mladega socializma, ko je bil nastopil svojo zmagoslavno pot. Kajti šele mednarodnost je ustvarila in ustvarja tisto moč, na podlagi katere je nastala svetovna stranka, ki gre za najvišjimi cilji. Meščanstvo je tudi kmalu spoznalo, to silno moč in preklinjalo je mednarodnost in njega bojovnike: „Kamnajte brezdomince!“ Toda prav to meščanstvo je bilo že davno samo uporabljalo v dosego svojih smotrov mednarodne moči. Kadar gre za dobiček in gospodarske koristi, je meščanstvo vedno mednarodno, na narodnost trka le tedaj, kadar se boji mednarodno organiziranega proletariata.

Pozneje smo še bolj obubožali. Konja smo prodali in obedve ovci: pogosto nismo imeli kruha. Mati je izposojevala pri sorodnikih. Kmalu je umrla babica. Še vem, kako je mati jokala in stokala: „Ah, ljuba mati, zakaj si me zapustila! Kaj naj zdaj počne tvoja nesrečna sestra? Kod naj vzamem razum? Kako naj zdaj živim naprej?“ Tako je dolgo jokala in zdihovala.

Nekoč sem pazil na konje in sem šel z drugimi dečki po deželni cesti. Po poti pride vojak s potno torbo čez pleča. Gre k nam in in pravi: „Iz katere vasi ste?“ „Iz Nikolkoje“, odgovorimo.

Ko so prignali živino je prišla tudi starejša sestra in pozdravila mater. Oče je dejal: „Kdo pa je mlada žena?“ Mati se je smejala in rekla: „Svoje lastne hčere ne pozna več!“ Tedaj jo je pozval oče k sebi, jo poljubil in vprašal, kako živi. Mati je išla peč jajčnik in je poslala sestro po žganje. Sestra je prinesla literko steklenico, ki je bila zamašena s papirjem, in jo postavila na mizo. Oče je vprašal: „Kaj je to?“ Mati: „To je žganje zate“. On pa je rekel: „Ne, ne, že pet let več ne pijem, toda daj mi jajčnik“. Molil je, sedel za mizo in jedel. Potem je dejal: „Ako bi

Resničnost zadnjega stavka je razvidna z nepobitno jasnostjo iz gospodarskega razvoja zadnjih let. Snujejo se podjetniške organizacije, najprej po strokah, in vse te se združujejo v mogočne osrednje zveze. Slovan, Nemeč, Francoz, Anglež, Žid — naj se gledajo še tako pisano v politiki in naj mesarijo drug drugega po meščanskih listih, kadar gre za dobiček, tedaj se vsa ta pestra družba strne v eno telo, pripravljena klubovati sleherni sili. Živa priča temu so mnogoštevilne akcijske družbe itd. In vsa ta izkoriščevalna gospoda jemlje delavstvu hudo za zlo, ako poda roko slovenski delavec nemškemu tovarišu, italijanskemu in tovarišu katerekoli narodnosti v ta namen, da ubijejo složno in skupno zmaja izkoriščajočega kapitalizma. Gospodje izkoriščevalci dobro računajo; mislijo, za nas je tem bolje, tem bolj se koljejo delavci med sabo in v tem klanju pozabljajo na boj proti nam. Zategadelj tudi tako ljubeznivo negujejo razne krščansko socialne in narodnjaške organizacije, ki cepijo delavske vrste in jim zmanjšujejo sposobnost za boj proti kapitalizmu.

In vendar kako se motijo ljubljanski pisarji in kričarji ter razne druge plehke glave, ako nas dolže izdajstva med svojim narodom, če nam je v boju proti kapitalizmu mednarodnost najmočnejše in najsvetejše orožje. Kajti popolnoma neresnično je, da bi mi s tem zatajili svoj jezik in odpadli od svojega naroda. Krasno je obrazložil to dejstvo naš stari sodrug Pernerstorfer, ko je pisal: „Narodnost v svoji najvišji obliki je nekaj plemenitega. Narodnost pomenja obogatitve človeštva. Vsaka kultura je narodna in se pričinja v posameznem ljudstvu.“ To se pravi, da se moramo boriti za kulturo in omiko ter vsestranski napredek ljudstva, katerega jezik govorimo. — Vsakdo naj pripomore po svojih močeh, da njegov narod napreduje, da se oprošča okov reakcije in tako stopi med človeštvo kot velika družina izobraženi, moderno mislečih ljudi. Vsak narod je del človeštva. In človeštvo bo ozdravelo in zaživelo življenje vsestranskega napredka le tedaj, ako se osvobode posamični narodi slehernega pritiska, ki jih ovira na poti k višji kulturi.

Vsled kapitalizma pa je danes zaprta pot ogromni večini naroda do višje kulture. Kako naj delavec skrbi za zadostno izobrazbo, ako mu vzame večino časa kapitalizem, v prostem času se pa komaj oddahne? Kako naj išče v svetu višjih dušnih vrednosti, ako pa se mora trdo boriti za vsakdanji obstanek? Zato pa je boj proti kapitalizmu, ki je najhujši sovražnik kulture in napredka, obenem boj za lastnega naroda korist.

Boj proti kulturnemu in proti narodnemu kapitalizmu pa se mora voditi samo mednarodno. Kapitalizem se organizira mednarodno in edino mednarodni proletariati ga bo treščil z zlatega prestola, zgrajenega z izkoriščanjem ogromne proletarske armade vsega sveta. Tako dela proletariati za mednarodnim bojem proti kapitalizmu za povzdigo lastnega naroda.

ne opustil pijače, nikdar bi ne bil podčastnik in nič bi me ne bilo vrnilo domu“. Pri tem je potegnil iz polne torbice mošnjo z denarjem in jo dal materi. Mati se je veselila in naglo odšla, da jo skrije.

Ko so bili vsi proč, je legel oče zadaj na klop, da zaspi in je položil mene poleg sebe. Mati je ležala pred našimi nogami. Dolgo sta se pogovarjala, skoro do polnoči. Potem sem zaspal.

Zjutraj pravi mati: „Ah, drv nimam“. Oče reče: „Ali imaš sekiro?“ — „Da, toda staro, skrhamo“. Oče se je obul, vzel sekiro in šel na dvorišče. Tekel sem za njim,

Oče je izpulil dolg drog iz strehe, položil ga na klado in ga razsekal brzo v majhne kosce, jih nesel v kočjo in dejal: „Tu imaš drva; zakuri peč, jaz grem danes na pot, hočem kupiti hišo in drva. Kravo moramo tudi imeti“.

Mati pravi: „To velja pa mnogo denarja“. — Oče: „Delali bomo. Tu že tudi dorašča krepak kmet“. Pri tem pokaže oče name.

Potem je oče molil, jedel kruh, se oblekel in dejal materi: „Ako imaš sveža jajca, speči jih v pepelu do opoldne“. In je odšel.

Strokovni pregled.

s Stavka belgijskih rudarjev. Stavka belgijskih rudarjev v Borinaži, ki smo o njej že zadnjič poročali, še vedno ni končana. Vsa pogajanja so se ob trdovratnosti podjetnikov razbila. Podjetniki vztrajajo pri svoji zahtevi 14dnevnega izplačavanja rudarjev. Vsega vkup stavka 26 000 rudarjev. Zadnje poročilo iz stavkovnega okrožja je javilo, da sta odšla v Borinažo ministrski predsednik in minister javnih del. Voditi nameravata pogajanja med stavkujočimi in podjetniki. Kaj bosta opravila in kako se bo stavka razvijala, bomo seveda še poročali.

s Rudarji na Angleškem. Po glasovanju angleških rudarjev, ki so se izjavili z ogromno večino za splošno stavko na dan prvega marca, ako jim dotlej podjetniki ne ugrade, z Angleškega ni poročil o gibanju rudarjev. Zdi se, kakor da je nastopil mir pred viharjem... Toda še mesec dni pa se bo izkazalo, ali hoče rudniški kapital mir ali boj. Mir — ako izpolni delavske zahteve; boj — ako se ne uklone. Angleški rudarji mirno in brez strahu čakajo bližnjih dogodkov; kajti njih vrste so okrepljene s krepko organizacijo in železno solidarnostjo.

s Razredni boj na Angleškem. Strojniki in kurjači rudnikov v južnem Walesu so sklenili z večino 12 glasov proti nemu, da prično s stavko. Zahtevajo višjih plač, kar so bili rudniški posestniki že odklonili. Ako se podjetniki ne udajo, odpovedo strojniki in kurjači dne 1. februarja delo in stopijo s 1. marcem v stavko. Ako se to zgodi, tedaj bo počivalo delo po vseh rudnikih južnega Walesa, čeprav bi izostala splošna rudarska stavka. Kapitalistični krogi so v velikih skrbeh, kajti če ustavijo strojniki delo, poplavi voda več jam.

s Rudarska stavka v Bosni. V Kreki je ravnateljstvo ondotnega državnega rudnika 18. t. m. nenadoma odpustilo osem rudarjev, ne da bi bilo navedlo vzroke. Dne 22. t. m. je odpovedalo ravnateljstvo delo še devetemu delavcu, ki je zapnik rudarske organizacije. Na to podjetniško samolastnost so odgovorili rudarji s solidarnostno stavko. Vsega vkup stavka nad 600 rudarjev. Stavkujoči so poslali deputacijo k okrožni oblasti, ki je izjavila, da delavci ne gredo prej na delo, dokler ravnateljstvo odpuščenih delavcev ne sprejme zopet na delo. Nadalje so predložili rudarji še druge zahteve, da se jim ugrade.

s 60 vojakov zletelo v zrak. Brzojavka, ki je dospela v London iz države Ecuador v Ameriki, poroča, da je v neki kasarni v mestu Guajagnil nastala grozna eksplozija. Pri tej priliki je bilo 60 oseb, večinoma vojakov, vrženih v zrak in ubitih. To eksplozijo hočejo naprtiti revolucionarjem, ki da so se s tem hoteli maščevati nad tem, da je bilo njihovo gibanje nasilno in v krvi udušeno.

s Gibanje francoskih rudarjev. Francoski rudarji so imeli v St. Etiennu velik shod, ki se ga je udeležilo nad 2000 rudarjev. Rudarji zahtevajo osemurni delavnik in določitev minimalne mezde. Ako podjetniki tem zahtevam ne ugrade, stopijo v splošno stavko vsi francoski rudarji. Dan splošne stavke so postavili na 1. marec, torej tisti dan, ko ustavi tudi ogromna armada angleških rudarjev deo, ako jim podjetniška trmoglavost in dobičkaželjnost ne izpolni zahtev. Bližajo se torej resni časi in našim rudarjem priporočamo, naj s paznim očesom zasledujejo te dogodke. Obenem pa naj se pripravljajo nanje s tem, da se izvrstno organizirajo in povsod agitirajo za organizacijo, kajti nihče ne ve, kdaj bo nenadoma bila dvanajsta ura in bo treba izvojevati velik, hud boj z organiziranim podjetništvom.

s Velika demonstracija Fohnsdorfskih rudarjev. Iz Fohnsdorfa nam pišejo: Znano je, da je alpska montanska družba ena najpopolnejših iz-

Oče se dolgo ni vrnil. Prosil sem mater, da hočem k njemu. Ona pa je rekla: Ne. Hotel pa sem vseeno proč, toda mati me ni pustila in me je tepla. Sedel sem na peč in pričel jokati. Tedaj je stopil oče v kočjo in dejal: „Zakaj jokaš?“ Jaz rečem: „Hotel sem za tabo, toda mati me ni pustila in me je tepla“. In jokala sem še glasneje.

Oče se je smejal, šel k materi in se je delal, kakor bi jo tepel. Obenem je rekel: „Ne tepi Fedje! Ne tepi Fedje!“ Mati se je delala, kakor da bi jokala. Tedaj se je oče zopet zasmejal in dejal: „Ali so vajine solze poceni!“ Potem je sedel za mizo, me vzel k sebi in vzkliknil: „Tako, stara, zdaj nama daj kosilo; jesti hočeva“.

Mati nama je dala kašo in jajca in smo jedli. Mati je vprašala: „No in bruna?“ Oče pravi: „Sem jih kupil; za osemdeset rubljev; lipovina, bela kakor steklo. Samo pusti mi časa; kmete napojimo z žganjem, pa nam zidajo državno palačo!“

Odtlej se nam je dobro godilo...

koriščevalnic ne samo v Avstriji ampak po vsem svetu. Kar pa si dovoljuje v zadnjem času, pa presega celo tiste meje, ki jih do sedaj ni prekorčilo že — iz dostojnosti ne! Družba namreč naravnost drzno krši zakon o nočnem delu žensk, deklet in nedoraslih. Torej niti postava ni več sveta tej izkoriščevalni svojati. Nadalje je uganila ta brezobzirna izkoriščevalnica nezaslišano, da je odtegnila premoženje penzionistom in upokojenim delavcem, ki so ga doslej dobivali. Te nezaslišano so močno razburile Johnsdorfsko delavstvo, ki je dalo svoji opravičeni jezi duška dne 21. jan. na ogromnem shodu, na katerem je poročal državni poslanec sodrug Muchitsch iz Gradca. Sodruga Muchitsch je v sarkastičnem govoru ostro bičal izkoriščevalni režim Alpine, ki presega že vse meje. Shod je soglasno sprejel ostro resolucijo, ki obsoja to nezaslišano izkoriščanje alpine in ki zlasti odločno protestira, da se vračunava v siht vožnja noter in ven, kar izrecno uasprotuje rudniški postavi. Po shodu se je nenadno, sama od sebe nenadno razvila velika demonstracija. Nad 1200 delavcev in delavk se je pomikalo pred ravnateljstvo in razni klici so pričali, kako veliko je razburjenje med delavstvom. Koncem demonstracije je sodrug Muchitsch še enkrat govoril in pozival demonstrante k odločnemu protestu. Mi pa upamo in pričakujemo, da bo alpini za enkrat zadostovala ta demonstracija in se bo spametovala. Ako pa hoče biti slepa in gluha ter namerava še nadalje izzivati delavstvo, potem pa pade odgovornost za posledice z vso težo na njo.

s Prvi marec 1912. Kakor smo omenili, se pripravljajo za 1. marec 1912 obsežni rudarski boji. Angleški rudarji, kurjači in strojniki rudnikov v južnem Walesu, francoski rudarji — vsi so dali podjetnikom do 1. marca 1912 odlog, da ugrade njih zahtevam ali pa naj imajo boj. Prvi marec ni več daleč, kratek februar nas loči od njega. Zato pričakuje rudarski proletariat vsega sveta z nestrpnostjo tega dne, ko se ima odločiti ali mir ali pa bojni ples z rudniškim kapitalom, kakor ga še ni doživel svet.

Dopisi.

d Zagorje ob Savi. V zadnji številki smo poročali, da se vrši v petek, dne 2. februarja na Toplicah javen ljudski shod, na katerem da bo govoril tudi državni poslanec sodrug Anton Schäfer. Danes moramo žalibog sporočiti, da je sodrug Schäfer vsled bolezni v družini zadržan in mu je zato popolnoma nemogoče, da nas 2. februarja obišče. Ker je pa obljubil, da nas obišče pozneje enkrat, kakor hitro mu bo mogoče, naj blagovolijo cenjeni sodrugi na znanje vzeti, da se nameravani shod 2. februarja ne vrši, temveč se preloži na poznejši čas.

d Hrastnik. V nedeljo, dne 28. januarja smo imeli pri nas ženski shod, na katerem je Vek. Mrak iz Zagorja govoril o predmetu: Delavska žena in politika. V precejšnjem številu navzoče sodruge — shoda se je udeležilo skoraj ravnatoliko sodrugov — so z velikim zanimanjem sledile govornikovim izvajanjem. Želeti bi samo bilo, da bi si njegove besede vzele tudi k srcu ter nam pa svojih močeh pomagale, da se dvigne naša toli potrebna strokovna organizacija. Težki časi so danes in samo z največjo težavo je delavski družini še mogoče izhajati ob tej neznosni draginji živil. Nikoli ni bilo tako potrebno kakor danes, da so delavci složni proti svojim izkoriščevalcem, posebno pa v Hrastniku, kjer si dovoljuje ravnatelj Leiler proti delavcem vsak dan večje nesramnosti. Žalibog, pa moramo videti, da delavci še nikoli niso bili tako razkosani kakor danes. Ako bo šlo tako naprej, bodo prišli še slabši časi nad nas. Zato je skrajni čas, da se tudi v Hrastniku delavci enkrat zavedo, da je njih edina rešitev v — organizaciji. In delavske žene, ki so za vsako dobro stvar zavzete, naj tudi s svoje strani store, kar jim je mogoče, da postane naša strokovna organizacija tako močna, da bo delavcem lahko izbojevala boljše razmere. Vsak mož, vsak mladenič mora biti danes organiziran — to zahtevata interes in čast delavstva. — Po shodu se je vršila veselica, ki je nad vse dobro izpadla.

Razne stvari.

r Volitve na Nemškem. Socialna demokracija si je pri ožjih volitvah priborila še 46 mandator. Imela bo torej v parlamentu izmed 397 110 poslancev. — Slava nemški socialni demokraciji!

o Proti vživanju alkohola. V Nemčiji zelo pada vživanje alkohola, kar je posledica zvišanje davka na špirit in socialno-demokratskega bojkota. Po zadnji uradni statistiki o izdelovanju žganja v letih 1909 in 1910 je prišlo v promet 1.793.027 hektolitrov žganja za vživanje nasproti 2.650.622 hektolitrov v prejšnjem letu. Torej lep napredek v boju proti temu velikemu škodljivcu! Kazno je, da se bo boj proti alkoholu vztrajno nadaljeval, kajti naročila na žganje so v letu 1910 močno padla.

r Papirnata povodenj. Število listov vsega sveta se da seveda samo približno izračunati. List „Energie Francaise“ je napravil tak poskus za leto 1908 pa pride do zaključka, da izhaja na vsej zemeljski obli 75.000 listov. Od teh jih pride na Evropo okoli 20.000, na Azijo 3000, na Afriko 500, ravno toliko na Avstralijo in 51.000 na Ameriko, od teh 12.500 na Zedinjene države. Natančnejše podatke imamo za nekatere evropske države. Iz ročnega besednjaka za državne vede povzemamo, da je izhajalo leta 1910 v Nemčiji 3929 listov, na Francoskem 1350, v Italiji 2067 in na Španskim 310. V Avstro Ogrski je bilo leta 1905 okoli 610 listov v nemškem jeziku in več sto madjarskih in čeških listov. Izmed listov v Nemčiji jih je izhajalo največ na Pruskem, namreč 2306, na Bavarskem 438, na Saškem 254, na Württemberskem 183, v turinških državah 149, na Badenskem 169, na Hesenskem 115, ostanek odpade na druge zvezne države. Izmed 3929 listov leta 1910 v Nemčiji se jih je imenovalo 1349 nestranskih; 710 je bilo uradnih in drugih vladnih listov, 492 klerikalnih, 388 svobodomiselnih, 378 splošno narodnih, 303 konservativni, 192 narodno-liberalnih, 100 socialno demokratičnih in 17 poljskih in danskih listov. Iz teh podatkov je razvidno, da imata skoro najslabši stranki, svobodomiselnja ljudska stranka in svobodomiselnja zveza, skoro najmočnejše časopisje: samo centrum razpolaga še z močnejšim časopisnim aparatom. Socialno demokratična stranka razpolaga razmeroma z majhnim številom svojih listov. Toda njeno časopisje se naglo razširja in ima vedno večji vpliv, ker je njega naklada jako velika.

r Razkošje in lakota. Z razkošnim sijajem in velikanskimi stroški so postavili angleški kraljevski dvojici šatorišče pri Delhiju v Indiji. Treba je bilo indskemu ljudstvu imponirati in gospodujoči razred na Angleškem si zadovoljno mane roke, ker se je tako povoljno završila vsa ceremonija, ki naj bi dokazala Indijcem vso njih sijajno ničevnost. Angleški listi poročajo, da je prišlo dan po kronanju na tisoče Indijcev, da pokažejo svoje spoštovanje zlatima praznima prestoloma kralja in kraljice. Globoko so se klanjali pred prestoloma kraljevskih gospodovalcev, poljubovali so marmorne stopnice ali pa so se valjali pred malikom kakor črvi v prahu. To je ena stran medalje; pogledimo še drugo plat! Sodruga Hyndmann, ki velja za enega najboljših poznavateljev angleškega gospodstva v Indiji, je napisal pismo, ki je izšlo v listu „Times“. Treba je omeniti, da je obljubil cesar ob svojem kronanju celih 300.000 funtov šterlinga (okoli 7 milijonov kron) za ljudsko vzgojo v Indiji. Hyndmann piše: „Omenjam, da so povsod z zadovoljstvom sprejeli politiko, ki jo je napovedal v Delhijih kralj-cesar. Dovolili ste mi že dolgo vrsto let, da sem razkrival senčne strani našega gospodarstva v Indiji. Dovolite mi torej, da opozorim na dejstvo, da je določena samo revna vsota 300.000 funtov šterlingov za vzgojo 224 milijonov ljudi poleg neznatnih doseganjih svotic za ta namen, čeprav se je izdalo najmanj 1.200.000 funtov šterlingov (približno 28 milijonov kron) za sijajno slavnostno šatorišče knezov in uradnikov in čeprav cenijo stroške za zgradbo novih palač

v glavnem mestu Delhiju na 4.000.000 funtov šterlingov (približno 92 milijonov kron). To leto le uteklo skoro pol Indije kakor čudežno strahoviti lakoti in prav v tem času se pečajo s silno bedo, ki se širi po deželi. In poleg tega bo ravno v tem letu plačala ubožna Indija bogati Angleški 30 milijonov funtov šterlingov (okoli 700 milijonov kron), ne da bi dobila za to vsaj trgovsko povračilo. Potem pa naj bi bila Indija še navdušena! Zopet nov dnkaz, da se „višji“ pobrigajo za ljudstvo samo tedaj, ko ga rabijo, drugače pa jim je vseeno, če gine ljudstvo v dušni in telesni bedi! Zato pa si mora ljudstvo samo priboriti svoje pravice!

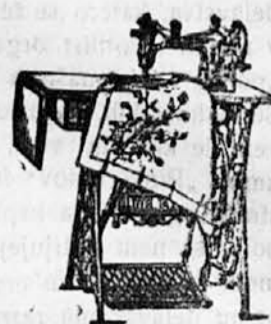
Občno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih.

L. Jax & sin
Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča

svojo bogato zalogo

specerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Občno konsumno društvo v Zagorju

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom)

naznanja svojim članom, da se vrši redni občni zbor dne 11. januarja 1912 ob 2. uri popoldne v dvorani gospoda R. Mihelčiča v Zagorju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za leto 1911.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Poročilo zveznega revizorja.
6. Volitev treh članov in enega namestnika v nadzorništvo.
7. Vprašanje in interpelacije.

Vstop je dovoljen samo članom.

Zagorje 29. januarja 1912.

Anton Uille,
zapisnikar.

Ivan Walend,
načelnik.

Priporočamo našim
-- gospodinjam --

KOLINSKO CIKORIJ!

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani ==

Izdajatelj in zalagatelj Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.